

SINIF Tanzimat Dönemi / Öğretici Metinler

1. On beş, yirmi sene evvel çıkan bir gazeteyi, mün-dericatında ne kadar ehemmiyet olsa beş yüz kişi okuyamazdı. Bugün neşrolunan Evrâk-ı Havâdis'in her nüshası hanelerde, kıraathanalarda, şehirlerde, kasabalarda lâakal on beş bin elden geçiyor. Yeni yazı-
lan kitapları efrâd-ı milletin on üçer, on dörder yaşında nur-ı dideleri lezzetli lezzetli okuyor, eğlene eğlene müstefit oluyor. On beş seneden beri, kadınlarımız-
da erkeklerimizde, ashab-ı mütâlâa bire yüz tezayüd etti. İstanbul'da dükkâncılar, uşaklar gazete okuyor. Hiç olmazsa dinliyor. Hukuk-ı devlete, istiklal-i millete, muhabbet-i vatana, feyz-i hamiiyete dair velev mücmel olsun malumat hasıl ediyor.

Bu parçada sözü edilen dönemle ilgili aşağıdakiler-den hangisine değinilmemiştir?

- A) Her kesimden insanın gazete okuduğuna
B) Toplumun kültür düzeyinin arttığına
C) Okuma yaşının düşürülmesi gerektiğine
D) Gazetenin öneminin anlaşıldığına
E) Toplumun ilgilendiren pek çok konunun gazetelere konu olduğuna

2. Tanzimat sanatçısı - - - - 1868'de "Hürriyet" gazetesin-de yayımlanan - - - - adlı makalesinde divan edebiyatı-nın millî bir edebiyat olmadığını savunur.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisinde verilenler getirilmelidir?

- A) Şinasi-Tercüman-ı Ahvâl Mukaddimesi
B) Namık Kemal- Lisan-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazatı Şamildir
C) Ziya Paşa-Şiir ve İnşa
D) Ali Suavi-Türk
E) Recaizade Mahmut Ekrem-Zemzeme Mukaddimesi

3. Aşağıdakilerden hangisi, Tanzimat Dönemi öğretici metinlerinin özelliklerinden biri değildir?

- A) Bilgi verme ve halkı eğitme amacı güdülmüştür.
B) Sanatsal anlamda edebiyatın gelişmesi amaçlan-mıştır.
C) Kötülüğün yerilmesine, iyiliğin övülmesine hizmet etmiştir.
D) Vatan, hürriyet, eşitlik gibi yeni söylemlere yer veril-miştir.
E) Bir fikrin, bir ideolojinin aşılması için araç olarak kullanılmıştır.

4. ŞİİR VE İNŞA

Şiir her kavimde tabidir. Ruy-ı arza ne kadar milel ü ak-vam gelmişse cümlesinin kendine mahsus şiirleri var-dır. Osmanlıların şiiri acaba nedir? Necati ve Baki ve Nef'i divanlarında gördüğümüz bahr-ı remel ve hezec-den mahbun ve muhbis kasaid ü gazeliyat ve kıt'aat ü mesneviyat mıdır? Yoksa Hacı ve İttri gibi musikîşinas-ların rabt-ı makamât eyledikleri Nedim ve Vasîf şarkı-ları mıdır? Hayır bunların hiçbirisi Osmanlı şiiri değildir. Zira görülüyor ki bu nazımda Osmanlı şairleri şura-yı İran'ı ve Arapları taklid ile melez bir şey yapılmıştır.

Bu metnin yazılış amacı aşağıdakilerin hangisinde verilmiştir?

- A) Divan edebiyatının millî bir edebiyat olmadığını açıklamak
B) Türk edebiyatının halk edebiyatına bağlanmasıyla yeni bir edebiyatın ortaya çıkacağını belirtmek
C) Divan edebiyatında kullanılan dilin halk tarafından anlaşılmadığını ifade etmek
D) Eski edebiyatla Batı edebiyatının harmanlanmasıyla yeni bir edebiyat oluşturulması gerektiğini vurgula-mak
E) Divan edebiyatı örnek alınarak yeni bir edebiyat oluşturulması gerektiğini savunmak

5. AVRUPA'DA BİR CEVELAN

Bu sabah âdetâ şafaktan evvel uyanmış idim. Arkada-şımın alaturka kahve takımı bil'iltizam(özel olarak) benim odadaki dolaba konulmuş olduğundan ispiroto lambasını yakıp kahveyi sürerek Paris planını önüme yaydım. İlk ve ikinci günü geçmiş olduğum sokakları plan üzerinde mürekkeple çizmişim. Bunlardan kaçır defa geçmiş olduğumu da işaret etmek istedim ise de her defası için birer çizgi çizmenin yolların planı üzerin-deki arazına (işaret) sığdıramayacak bir şey olduğunu düşünerek vazgeçtim.

Bu metnin türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Anı
B) Deneme
C) Makale
D) Gezi yazısı
E) Günlük

Tanzimat Dönemi / Öğretici Metinler

6. TERCÜMAN-I AHVAL MUKADDİMESİ'NDEN
Mademki bir sosyal toplulukta yaşayan halkın bunca kanuni yükümlülükleri vardır, elbette ki sözle ve kalemle kendi vatanının çıkarlarına dair fikirler belirtmeyi kazanılmış haklardan sayar. Eğer bu iddiayı ispat edecek bir senet aranacak olursa maarif kuvvetiyle zihni açılmış olan, medenileşmiş milletlerin yalnız politika gazetelerini göstermek yeterli olur. Bu konu Devlet-i Aliyye tarafından bir bakıma doğrulanmıştır ki Tanzimat'ın yüce meclisinin teşekkülü sırasında kanun ve nizamla-ra ait tasarıların yazılı olarak arz olunması için umuma resmî izin verilmişti...

Bu metin için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Makale türünde yazılmıştır.
B) İdeolojik söylemlere yer verilmiştir.
C) Medenileşmiş ülkelerin örnek alınması gerektiği belirtilmiştir.
D) Tanzimat Fermanı ile sosyal topluluk ilişkilendirilmiştir.
E) Merkezî otorite ile Osmanlı halkı karşı karşıya getirilmiştir.

7. Memlekette esbab-ı mamuriyet yok denilecek...
Yapmamışız ki olsun. Avrupa, caddeleriyle, limanlarıyla, şehirleriyle, kasabalarıyla halk olmadı ya! Bir iki yüz sene evvel oranın da bizim memleketten hiçbir farkı yoktu. Say ile orada vücuda gelen şeyler burada niçin yapılmasın? Halkımızda servet yok denilecek. İbret'te birkaç kere beyan etmiş idik ki sayı, servet vücuda getirmez; serveti say vücuda getirir.

Tanzimat Dönemi metinlerinden alınan bu parçanın dil ve anlatımı için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) O döneme göre sade bir dil kullanılmıştır.
B) Sanat kaygısıyla değil, bilgi verme amaçlı yazılmıştır.
C) Karşılaştırma yapılarak anlatım güçlendirilmiştir.
D) Soru sorularak anlatıma canlılık kazandırılmıştır.
E) Divan edebiyatı nesrinin anlatım özelliklerinden yararlanılmıştır.

8. Ah, bir zamanlar ben de böyle değil miydim? Vani-köy'de yalının hamam dairesi tutuşup yandığı gün herkes telaş içinde kederli bir hâldeyken ben ne kadar sevinmişim! Çünkü bizim yangında da İcadiye'den toplanmıştı. Yani o yalıdayken tufanı andırırcasına yağan yağmurda her tarafı seller basarak, umum ev halkı büyük korku ve telaş içinde olduğunda ben de ne derece bahtiyar olmuştum! Çünkü harem dairesi avlusunu bir geniş havuz hâline getiren sular üzerinde kayık yüzdürmek benim için kolay olmuştu.

Bu parçanın türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Biyografi
B) Anı
C) Günlük
D) Gezi yazısı
E) Deneme

9. Şevketlü Efendim, Hristiyan'ın başka Müslüman'ın başka politikası yoktur. Zira adalet dünyada bir nev'idir. Politika dediğimiz de adalet-i sahihaddir. Biz eski usulümüz sebebiyle telef oluyoruz. Bu eski usul devletimizin memurlarını bozmuş ve berbat etmiştir. Bunlar da bozulduklarından eski usulü bir kat daha bozup berbat etmişlerdir. Artık bu usulü terk edelim ve hükûmeti muhafaza edemedikten başka, ezip harap eden yılanmış eski kaideleri bırakalım; sair devletlerde yerleşmiş, onlara ba'is-i saadet olmuş olan yeni nizamı ittihaz edelim... (Fazıl Mustafa Paşa)

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Padişahın otoritesi halk tarafından önemsenmemektedir.
B) Osmanlı Devleti'nin dış politikada saygınlığı azalmıştır.
C) Osmanlı Devleti değişime ihtiyaç duymaktadır.
D) Eşitlik düşüncesi çok önemlidir.
E) İlim her sınıftan insanın hizmetine sunulmalıdır.

ÖLÇME, DEĞERLENDİRME VE SINAV HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Adı :
Soyadı :
Sınıf :
NO :

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A
B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B	B
C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C	C
D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D	D
E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E	E

Doğru :
Yanlış :
Boş :
Puan :